

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

РІШЕННЯ

АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ КИЇВСЬКОГО ОБЛАСНОГО ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ВІДДІЛЕННЯ

27 лютого 2018 року

№ 2

№ 23/24-р-02-02-17

м. Київ

*Про порушення законодавства
про захист економічної конкуренції
та накладення штрафу*

Адміністративна колегія Київського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України, розглянувши матеріали справи № 23/24-р-02-02-17 за ознаками вчинення публічним акціонерним товариством «Сбербанк» (01601, м. Київ, вул. Володимирська, 46, ідентифікаційний код 25959784) (надалі – ПАТ «Сбербанк», Товариство) порушення, передбаченого статтею 15¹ Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції», у вигляді поширення інформації, що вводить в оману, та подання з попередніми висновками у справі від 02.02.2018 № 12/ПС-02-02 Першого відділу досліджень і розслідувань,

ВСТАНОВИЛА:

На виконання доручення Антимонопольного комітету України від 23.12.2016 № 12-01/6446 Київським обласним територіальним відділенням Антимонопольного комітету України (надалі – Відділення) досліджено дії ПАТ «Сбербанк» щодо наявності можливих ознак порушення законодавства про захист від недобросовісної конкуренції, виявлених Полтавським обласним територіальним відділенням Антимонопольного комітету України (надалі – Полтавське територіальне відділення) у ході проведення відповідного дослідження, керуючись статтею 7 Закону України «Про Антимонопольний комітет України» та статтею 4 Закону України «Про захист економічної конкуренції», та встановлено наступне.

У листопаді 2016 року Полтавським територіальним відділенням було виявлено, що на фасадному вікні приміщення, у якому розташовано Полтавське відділення №3 ПАТ «Сбербанк» за адресою: вул. Соборності, 44, м. Полтава, була розміщена рекламна інформація наступного змісту: «Оплата рахунків безкоштовно» (мова оригіналу) (надалі – Рекламна інформація).

З метою всебічного з'ясування обставин, керуючись статтею 17 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», Полтавським територіальним відділенням надіслано вимогу від 14.11.2016 № 01/4095 про надання інформації до ПАТ «Сбербанк», відповідь на яку надійшла листом від 27.11.2016 № 13679/5/31-2 (вх. Полтавського територіального відділення від 28.11.2016 № 01/4271) (надалі – Лист). Крім того, Київським обласним територіальним відділенням Антимонопольного комітету України також направлено до Товариства вимогу від 24.02.2017 № 02-05/842, інформацію на яку було надано листом від 14.03.2017 № 2720/5/31-2 (вх. Відділення від 16.03.2017 № 01-11-31) (надалі – Лист 2). За результатами аналізу документів та матеріалів,

надісланих Товариством, а також відомостей у Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань, встановлено наступне.

Товариство зареєстроване 03.09.2009 Шевченківською районною в місті Києві державною адміністрацією. ПАТ «Сбербанк» є правонаступником ЗАТ «Дочірній Банк Сбербанку Росії». Місцезнаходження ПАТ «Сбербанк»: 01601, м. Київ, вул. Володимирська, 46, ідентифікаційний код 25959784.

Відповідно до нової редакції статуту ПАТ «Сбербанк» від 2016 р., затвердженої Рішенням єдиного акціонера № 3 від 26.04.2016 р., Товариство є юридичною особою, має самостійний баланс, круглу печатку, штампи і бланки зі своїм повним та/або скороченим офіційним найменуванням, рахунки в банківських установах та інші атрибути юридичної особи, передбачені законодавством України. ПАТ «Сбербанк» здійснює підприємницьку діяльність з метою одержання прибутку.

Основним видом діяльності Товариства за КВЕД є 64.19 «Інші види грошового посередництва».

Отже, ПАТ «Сбербанк» у визначенні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» є суб'єктом господарювання.

Відповідно до інформації, наданої Товариством у Листі, з метою інформування платників про можливість безкоштовної сплати рахунків зазначена Рекламна інформація розміщувалась у відділеннях ПАТ «Сбербанк» в межах Полтавської області: в Полтавському відділенні №1 за адресою м. Полтава, вул. Гагаріна, 1; в Полтавському відділенні №3 за адресою вул. Соборності (Жовтнева), 44; в Кременчуцькому відділенні №1 за адресою м. Кременчуг, вул. Соборна (Леніна), 24/14, «... починаючи з грудня 2015 р. по сьогодні» (мова оригіналу), тобто по вихідну дату Листа Товариства – 24.11.2016 року.

Згідно з Листом 2, замовником, розробником та особою, що несе відповідальність за Рекламну інформацію «Оплата рахунків безкоштовно», що містилась на плакатах, які розміщувались на фасадах зазначених відділень, є ПАТ «Сбербанк».

Вказана інформація «Оплата рахунків безкоштовно» розміщувалась на фоні квитанцій за комунальні послуги споживачів, зокрема, на централізоване водовідведення гарячої води із нанесеним вище логотипом «Сбербанк» (фотокопія 1 і 2).

Фотокопія 1. Фасад Полтавського відділення ПАТ «Сбербанк» №3 (вул. Соборності, 44) із розміщеною на ньому Рекламною інформацією

Фотокопія 2. Збільшене зображення Рекламної інформації

Відповідно до інформації, надісланої Листом 2, виготовлення та монтаж плакатів на фасадах відділень ПАТ «Сбербанк» здійснювало товариство з обмеженою відповідальністю «Бік Груп» (ідентифікаційний код 39030540).

У Листі ПАТ «Сбербанк» зазначив, що Товариство здійснює приймання платежів від споживачів, зокрема за комунальні послуги, у всіх відділеннях ПАТ «Сбербанк» в межах Полтавської області наступними засобами: безпосередньо у відділенні Товариства (готівковим шляхом та/або з поточного/карткового рахунку, відкритому у ПАТ «Сбербанк»); з використанням інтернет-банкінгу (безготівковим шляхом з поточного/карткового рахунку, відкритому в ПАТ «Сбербанк»).

Крім того, Товариство повідомило, що *«Тарифи на операції з прийому та переказу коштів встановлюються уповноваженим органом Банку - Тарифним та Продуктовим Комітетом та/або Уповноваженою особою Банку. Затвердження або зміна того чи іншого Тарифу здійснюється Банком з урахуванням ринкової ситуації та ґрунтується, зокрема на принципах конкурентоздатності та окупності. [...] На сьогодні тарифікація операцій з прийому платежів (в тому числі з метою сплати комунальних послуг) здійснюється на підставі рішення ТПК № 111 від 12.10.2015р.»* (мова оригіналу). Згідно з вказаним рішенням тариф за приймання платежів від фізичних осіб встановлено у розмірах: 1%, 10грн, 15грн, в залежності від способу оплати.

Відповідно до інформації, зазначеної у Листі 2, розпорядженням № 779 від 01.12.2015 року розпочато проведення акції, відповідно до умов якої в період з 07.12.2015 по 29.02.2016 *«... для новых клиентов Банка (не имеющих открытых счетов в Банке), за проведение первых 3 (трех) платежей наличными в пользу поставщиков массовых услуг установит акционный тариф в размере – «не тарифицируется»* (мова оригіналу) (надалі – Акція).

Згідно з розпорядженням № 61 від 12.02.2016 р. дію Акції було подовжено до 31.05.2016 р., а також доповнено умовами: *«... для новых клиентов Банка*, за проведение первых 3 (трех) платежей наличными в пользу поставщиков массовых услуг установит акционный тариф в размере – «не тарифицируется».*

**Новые клиенты – клиенты, у которых не открыты счета в Банке, и которые при осуществлении платежа в пользу поставщиков массовых услуг предоставили номер своего мобильного телефона»* (мова оригіналу).

Розпорядженням від 17.05.2016 № 245 строк дії Акції було знову подовжено до 31.12.2016 р., однак відповідно до розпорядження № 584 від 17.10.2016, його було достроково припинено, про що зазначено наступне: *«Досрочно, начиная с 19.10.2016 г. прекратит действие акции, утвержденной Распоряжением № 779 от 01.12.2015 г.»* (мова оригіналу).

Отже, відповідно до фотокопії 2 зазначені суттєві умови Акції (період проведення, уточнення щодо нових клієнтів та кількості платежів, які вони можуть здійснити за акційними тарифами, а також обов'язковість надання номеру мобільного телефону) не зазначались на фасаді Полтавського відділення № 3 ПАТ «Сбербанк» поруч із Рекламною інформацією.

Крім того, з огляду на наявні у Відділенні матеріали, Рекламна інформація на фасадах Полтавських відділень Товариства № 1 і 3, а також Кременчуцького відділення № 3, розміщувалась і після припинення дії Акції, тобто у період з 19.10.2016 року по 24.11.2016 року.

Разом з тим, Листом 2 Товариство повідомило, що наразі Акція не проводиться та Рекламна інформація про її проведення на фасадах відділень ПАТ «Сбербанк» не розміщується.

Таким чином, інформація «Оплата рахунків безкоштовно», розміщена на фасаді відділень Товариства без зазначення періоду проведення, уточнення щодо нових клієнтів та кількості платежів, які вони можуть здійснити за акційними тарифами, а також

обов'язковість надання номеру мобільного телефону, може створювати у споживачів хибне уявлення про те, що будь-який потенційний споживач може здійснити необмежену кількість платежів за комунальні послуги безкоштовно та у будь-який період часу, а не лише протягом дії Акції.

Разом з тим, рекламна інформація «Оплата рахунків безкоштовно», розміщена на фасадах відділень Товариства без зазначення суттєвих умов Акції, а також після її закінчення, може стимулювати зацікавленість споживача, та ставити Товариство у більш вигідне становище, порівняно з іншими суб'єктами, які діють на тому ж самому ринку, оскільки наявність зазначеної інформації покликана стимулювати відвідуваність відділень Товариства, внаслідок чого потенційні споживачі можуть зробити вибір на користь ПАТ «Сбербанк» щодо сплати рахунків за комунальні послуги, прагнучи скористатися послугою за більш вигідними умовами, ніж в інших банках.

Для підтвердження зазначеної інформації Відділенням було проведено опитування з метою аналізу сприйняття потенційними споживачами (покупцями) Рекламної інформації, розміщеної на фасаді відділень ПАТ «Сбербанк». Під час проведення анкетування опитано 106 споживачів різних вікових та гендерних (61,32% жінки, 38,68% чоловіки) груп із різних районів м. Києва, оскільки територіальна приналежність у такому випадку не впливає на результати опитування (аналогічні послуги банківські установи надають по всій території України та всі споживачі мають щомісяця сплачувати відповідні комунальні платежі).

Відповідно до результатів опитування переважна кількість споживачів – 79,25% (84 респондента) вважають, що рекламна інформація «Оплата рахунків безкоштовно», що розміщується на фасаді банку, привертає їх увагу. При цьому, 86,79 % (92 респондента) вказали, що повідомлення в Рекламній інформації про можливість здійснити зазначену операцію без комісії, тобто безкоштовно, може вплинути на їх наміри щодо вибору банку для оплати рахунків.

На думку 88,68% учасників анкетування (94 респондента), за умови розміщення на фасаді банку Рекламної інформації, в ньому дійсно існує можливість скористатися послугами з оплати рахунків без комісії.

У 89,62 % опитаних (95 респондентів), згідно з відповідями, складається враження, що, дивлячись на плакат, розміщений на фасаді банку з написом «Оплата рахунків безкоштовно», можливо придбати послуги з оплати будь-якої кількості рахунків безкоштовно та без додаткових умов (наприклад, обов'язковість надання номеру мобільного телефону, уточнення щодо статусу клієнта).

Таким чином, відповідно до результатів опитування, більшість опитаних підтвердили, що спосіб повідомлення Товариством інформації про Акцію, використання при цьому напису «Оплата рахунків безкоштовно» без будь-яких уточнень, спонукають сприймати її не акційну пропозицію, що може передбачати певні додаткові умови і поширюватися лише на деякі види розрахунків та обмежене коло осіб, а як постійну послугу, що беззаперечно можна отримати у відділеннях Товариства, та яка доступна кожному.

Отже, мотивація ПАТ «Сбербанк» ґрунтується на можливості привернути увагу потенційного покупця і передбачити його поведінку, коли спосіб розміщення та викладення Рекламної інформації створює умови для виникнення у покупця хибного враження, що дана послуга надається Товариством, на відміну від інших суб'єктів господарювання, на більш вигідних умовах.

Аналогічних висновків дійшли і суб'єкти господарювання-учасники ринку банківських послуг, що стосуються оплати за комунальні послуги, які були опитані Відділенням в рамках розгляду справи № 23/24-р-02-02-17.

Так, Товариство 1 листом від 22.09.2017 № 13-2-3/39045 (вх. Відділення від 25.09.2017 № 01-08-2647) повідомило, зокрема, що «... інформація про проведення відповідної акції повинна бути актуальною. ... використання в рекламних матеріалах

словосполучень «оплата рахунків безкоштовно» привертає увагу клієнтів і може призвести до збільшення кола споживачів та переваг надання відповідних послуг на період проведення відповідної акції» (мова оригіналу).

Крім того, Товариство 1 повідомило, що протягом періоду з 01.12.2015 по 01.12.2016 відбулось незначне зменшення кількості наданих послуг з приймання платежів за комунальні послуги у відділеннях, які знаходяться в Полтавській області: «... до 01.12.2015р. у відділення Полтавської області орієнтовна кількість наданих послуг по сплаті комунальних платежів склала близько 210, в період з 01.12.2015-01.12.2016р. – 199, після вказаного періоду близько 170» (мова оригіналу).

Також, згідно з наданою листом від 02.10.2017 № Е.30.0.0.0/4-117701 БТ (вх. Відділення від 04.10.2017 № 01-08-140-К) інформацією, Товариство 2 повідомило, що дії суб'єкта господарювання щодо розміщення рекламної інформації на фасадах його відділень про можливість скористатися послугами на акційних умовах, а саме: «Оплата рахунків безкоштовно», без зазначення суттєвих умов акції та після закінчення терміну її дії, «можуть вважатися намаганням збільшити коло споживачів для отримання додаткових переваг на відповідному ринку» (мова оригіналу).

Отже, в умовах високої конкуренції на ринку банківських послуг щодо оплати за комунальні послуги поширення Товариством неповної (у період дії Акції) та неправдивої (після закінчення дії Акції) інформації внаслідок обраного способу її викладення, може привертати увагу потенційних споживачів та стимулювати їх до придбання послуг саме у відділеннях Товариства, що може призвести до отримання неправомірних переваг у конкуренції.

За результатами збирання та аналізу доказів у справі № 23/24-р-02-02-17 складено подання від 02.02.2018 № 12/ПС-02-02 з попередніми висновками у зазначеній справі (надалі – Подання), копія якого була направлена на адресу Товариства листом від 02.02.2018 № 02-02/477. Відповідно до рекомендованого повідомлення про вручення поштового відправлення № 0303507852451 вказаний лист був отриманий уповноваженою особою Товариства 07.02.2018.

На зазначене Подання листом від 15.02.2018 № 2674/5/31-2 (вх. Відділення від 19.02.2018 № 01-08-86-К) ПАТ «Сбербанк» повідомило Відділенню, зокрема наступне.

Товариство зазначило, що за період дії Акції не отримано жодної скарги щодо невідповідності її умов до наданих ПАТ «Сбербанк» послуг. Крім того, керівником структурного підрозділу ПАТ «Сбербанк», що відповідає за розробку рекламних матеріалів, з метою недопущення подібних ситуацій у майбутньому, проведено роз'яснювальну роботу серед підпорядкованих співробітників.

Також, Товариство просило прийняти до уваги, зокрема таке:

- відсутність на рекламному плакаті, який розміщувався на фасаді приміщення Товариства, посилання на детальні умови Акції є лише технічною помилкою під час виготовлення рекламних матеріалів на підтримку Акції;
- Акція наразі не проводиться;
- відсутня шкода, яка була би завдана Товариством при проведенні Акції.

Враховуючи наведене, надана листом від 15.02.2018 № 2674/5/31-2 (вх. Відділення від 19.02.2018 № 01-08-86-К) інформація була врахована Відділенням, проте вона не спростовує висновки, які свідчать про наявність в діях ПАТ «Сбербанк» порушення законодавства про захист економічної конкуренції.

Відповідно до частини першої статті 1 Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції», недобросовісною конкуренцією є будь-які дії у конкуренції, що суперечать торговим та іншим чесним звичаям у господарській діяльності.

Статтею 15¹ Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції» визначено, що поширенням інформації, що вводить в оману, є повідомлення суб'єктом господарювання, безпосередньо, або через іншу особу, одній, кільком особам або невизначеному колу осіб, у тому числі в рекламі, неповних, неточних, неправдивих відомостей, зокрема внаслідок обраного способу їх викладення, замовчування окремих фактів чи нечіткості формулювань, що вплинули або можуть вплинути на наміри цих осіб щодо придбання (замовлення) чи реалізації (продажу, поставки, виконання, надання) товарів, робіт, послуг цього суб'єкта господарювання.

Таким чином, дії ПАТ «Сбербанк» щодо розміщення рекламної інформації на фасадах його відділень: «Оплата рахунків безкоштовно» без зазначення суттєвих умов Акції та після закінчення терміну її дії, є порушенням, передбаченим статтею 15¹ Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції» у вигляді поширення інформації, що вводить в оману, а саме: повідомлення ПАТ «Сбербанк» невизначеному колу осіб неповних та неправдивих відомостей про умови здійснення платежів за комунальні послуги внаслідок обраного способу їх викладення, що можуть вплинути на наміри цих осіб щодо придбання (замовлення) послуг цього суб'єкта господарювання.

Відповідно до статті 20 Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції» вчинення дій, визначених цим Законом як недобросовісна конкуренція, тягне за собою відповідальність, передбачену цим Законом.

Відповідно до частини першої статті 21 Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції» вчинення суб'єктом господарювання дій, визначених як недобросовісна конкуренція, тягне за собою накладення штрафу у розмірі до п'яти відсотків доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) суб'єкта господарювання за останній звітний рік, що передував року, в якому накладається штраф.

Згідно з інформацією, наданою ПАТ «Сбербанк» листом від 15.02.2018 № 2674/5/31-2 (вх. Відділення від 19.02.2018 № 01-08-86-К), дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) за 2017 рік становить [Інформація з обмеженим доступом] грн.

При визначенні розміру штрафу пропонуємо врахувати наступне:

- порушення вимог законодавства про захист від недобросовісної конкуренції ПАТ «Сбербанк» виявлено не вперше (рішення від 22.12.2016 № 72 у справі № 1005/65-р-02-07-16).

- ПАТ «Сбербанк» припинило порушення.

У зв'язку з наведеним, керуючись статтями 7, 12-1 і 14 Закону України „Про Антимонопольний комітет України”, статтями 21, 27 та 30 Закону України „Про захист від недобросовісної конкуренції”, пунктами 3, 11 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23 лютого 2001 року № 32-р, зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 30 березня 2001 року за № 291/5482 (із змінами), пунктом 33 Правил розгляду заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, затверджених розпорядженням Антимонопольного комітету України від 19 квітня 1994 року № 5, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 06 травня 1994 року за № 90/299 (у редакції розпорядження Антимонопольного комітету України від 29 червня 1998 року № 169-р) (зі змінами), адміністративна колегія Київського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України

ПОСТАНОВИЛА:

1. Визнати дії публічного акціонерного товариства «Сбербанк» (01601, м. Київ, вул. Володимирська, 46, ідентифікаційний код 25959784), що полягають в розміщенні рекламної інформації на фасадах його відділень: «Оплата рахунків безкоштовно» без зазначення суттєвих умов Акції та після закінчення терміну її дії, порушенням, передбаченим статтею 15¹ Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції», у вигляді поширення інформації, що вводить в оману, а саме: повідомлення публічним акціонерним товариством «Сбербанк» невизначеному колу осіб неповних та неправдивих відомостей внаслідок обраного способу їх викладення під час розміщення рекламної інформації «Оплата рахунків безкоштовно» на фасадах його відділень без зазначення суттєвих умов Акції та після закінчення терміну її дії, що може вплинути на наміри цих осіб щодо придбання (замовлення) послуг цього суб'єкта господарювання.

2. За порушення, викладене в пункті 1 резолютивної частини цього рішення, відповідно до частини першої статті 21 Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції», накласти на публічне акціонерне товариство «Сбербанк» (01601, м. Київ, вул. Володимирська, 46, ідентифікаційний код 25959784) штраф у розмірі 34 000 (тридцять чотири тисячі) грн.

Згідно з частиною третьою статті 56 Закону України «Про захист економічної конкуренції» штраф підлягає сплаті у двомісячний строк з дня одержання рішення про накладення штрафу.

Відповідно до частини восьмої статті 56 Закону України «Про захист економічної конкуренції» протягом п'яти днів з дня сплати штрафу суб'єкт господарювання зобов'язаний надіслати до Антимонопольного комітету України документ, що підтверджує сплату штрафу.

Рішення може бути оскаржене до господарського суду міста Києва у двомісячний строк з дня його одержання.

**Голова адміністративної колегії –
голова відділення:**

О. Хмельницький